

ОЦІНКА РІВНЯ ФІНАНСОВОГО ВИРІВНЮВАННЯ В УКРАЇНІ

ESTIMATION OF THE FINANCIAL EQUALIZATION'S LEVEL IN UKRAINE

УДК 336.1:352(477)

Городецька Т.Е.

к.е.н., доцент, завідувач кафедри державних фінансів
Харківський інститут фінансів
Київського національного торговельно-економічного університету

Стеценко Т.В.

к.е.н., доцент, доцент кафедри державних фінансів
Харківський інститут фінансів
Київського національного торговельно-економічного університету

Кіценко В.М.

студент
Харківський інститут фінансів
Київського національного торговельно-економічного університету

У статті проведено оцінку рівню фінансового вирівнювання в Україні. Визначено, що в країні проводиться успішна політика фінансового вирівнювання і видатки місцевих бюджетів на душу населення по областях незначно коливаються навколо середнього значення. На підставі методу таксономії всі області розбито на чотири кластери відповідно до специфіки реалізації фінансового вирівнювання. Аналіз ренкінгів областей України за показниками доходів без міжбюджетних трансфертів, видатків місцевих бюджетів та ВРП у розрахунку на одну особу вказує на позитивні спроби знаходження балансу між фінансовим вирівнюванням та бюджетною децентралізацією.

Ключові слова: місцевий бюджет, видатки місцевих бюджетів, доходи місцевих бюджетів, фінансове вирівнювання, кластер, метод таксономії.

В статье проведена оценка уровня финансового выравнивания в Украине. Определено, что в Украине проводится успешная политика финансового выравнивания и расходы местных бюджетов на душу населения по областям незначительно колеблются около среднего значения. На основе метода таксономии все области Украины были разбиты на четыре кластера в соответствии со спецификой реализации финансового

выравнивания. Анализ ренкингов областей Украины по показателям доходов без межбюджетных трансфертов, расходов местных бюджетов и валового регионального продукта на душу населения раскрывает положительную попытку установления баланса между финансовым выравниванием и бюджетной децентрализацией.

Ключевые слова: местный бюджет, расходы местных бюджетов, доходы местных бюджетов, финансовое выравнивание, кластер, метод таксономии.

The level of financial equalization in Ukraine was evaluated in the article. It is determined that successful politics of financial equalization is led in Ukraine, and the expenditures of local budgets per capita by regions are slightly fluctuating around the average value. All regions of Ukraine were divided into four clusters according to the specific features of the implementation of financial equalization on the basis of the method of taxonomy. The analysis of Ukrainian regions' ranking using local budget revenues without intergovernmental transfers, local budget expenditures and GRP per capita indicates positive efforts to find a balance between financial equalization and fiscal decentralization.

Key words: local budget, local budget expenditures, local budget revenues, financial equalization, cluster, method of taxonomy.

Постановка проблеми. Одним із головних завдань бюджетної політики держави є забезпечення однакового рівня надання гарантованих державою суспільних послуг на всій території країни. В умовах розшарування адміністративно-територіальних одиниць за рівнем соціально-економічного розвитку це завдання реалізується шляхом фінансового вирівнювання спроможності місцевих бюджетів.

Для прийняття управлінських рішень щодо використання системи фінансового вирівнювання необхідно проводити ретельну оцінку наслідків прийнятих попередніх рішень у зазначеній сфері. Рівень надання гарантованих державою суспільних послуг напряму корелює з обсягами фінансування видатків із місцевих бюджетів, тому базисом такої оцінки повинен бути просторовий аналіз бюджетних видатків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Видатки місцевих бюджетів, зокрема особливості їх складу та структури, правового регулювання, специфіка планування та фінансування тощо доволі часто стають предметом досліджень. За останні роки найбільшої популярності набули питання підвищення ефективності використання бюджетних коштів шляхом застосування програмно-цільового методу бюджетування, гендерного бюджетування тощо [1–3]. Чимало наукових праць дають оцінку стану використання коштів

місцевих бюджетів, визначаючи цілі використання коштів, структуру видатків, рівень фінансування запланованих видатків [4–7].

Попри суттєві дослідження у напрямі вибраної тематики доцільно поглибити просторовий аналіз розподілу видатків місцевих бюджетів та надати оцінку системі фінансового вирівнювання у контексті проведеної бюджетної реформи.

Постановка завдання. Метою дослідження є оцінка рівня фінансового вирівнювання в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Аналіз статистичних даних є невід'ємним складником будь-якого прийняття рішення у бюджетній сфері. На його підставі дається оцінка попереднім рішенням та корегується вибрана бюджетна тактика.

У бюджетній сфері в Україні виділяють два різноспрямовані пріоритети: з одного боку, це бюджетна децентралізація, яка спрямована на отримання місцевою владою високого рівня самостійності під час прийняття бюджетних рішень, з іншого – це необхідність забезпечення однакового рівня надання гарантованих державою послуг, тобто фінансове вирівнювання видатків місцевих бюджетів, що виправдовує необхідність утручання держави в розподіл бюджетних ресурсів усередині країни.

Достатньо часто аналіз видатків місцевих бюджетів обмежується класичним набором показ-

ників: абсолютні показники запланованих та фактичних обсягів видатків (загалом у розрізі фондів, бюджетної класифікації видатків тощо) та відносні показники (структура видатків у розрізі бюджетної класифікації, рівень виконання запланованих видатків, темпи росту або приросту фактичних видатків тощо).

Для оцінки рівня фінансового вирівнювання в Україні найбільше підходить аналіз видатків у розрізі областей, а порівняння показників забезпечує урахування кількості населення відповідної території.

За період 2010–2017 рр. видатки місцевих бюджетів у розрахунку на одну особу населення зростали в абсолютній більшості областей за винятком Донецької та Луганської областей унаслідок непередбачуваних обставин. У 16 областях темпи росту за означений період перевищували 350% та тяжіли до позначки у 400%. Єдиною областю, в якій видатки зросли більш ніж у чотири рази, стала Полтавська область. В інших шести областях (Закарпатській, Івано-Франківській, Миколаївській, Рівненській, Херсонській та Чернівецькій) темпи росту показника, що аналізується, варіювалися в межах 310–350%.

Оцінку однорідності показників, що й характеризує рівень фінансового вирівнювання у країні, доцільно проводити на підставі розрахунку коефіцієнту варіації. Як видно з табл. 1, за 2010–2017 рр. коефіцієнт варіації видатків місцевих бюджетів у розрахунку на одну особу за областями України коливався у межах 4,4–6,5%. Такі значення коефіцієнту свідчать про те, що видатки місцевих бюджетів у розрахунку на одну особу за областями України в кожному році характеризуються низькою мінливістю, тобто в Україні проводиться успішна політика фінансового вирівнювання і видатки по областях незначно коливаються навколо середнього значення.

Донецька та Луганська області були виключені зі статистичного ряду в 2014–2017 рр. для оцінки чистого ефекту застосування методів та інструментів фінансового вирівнювання. Під час

урахування видатків місцевих бюджетів цих двох областей за статистичного аналізу коефіцієнт варіації в означені роки значно зріс (2014 р. – 11,8%, 2015 р. – 18,8%, 2016 р. – 19,2%, 2017 р. – 18,7%), а статистична вибірка вже характеризувалася середнім рівнем мінливості. Оскільки скорочення обсягів видатків у цих двох областях пов'язано з непередбачуваними обставинами, то й оцінювати рівень фінансового вирівнювання в Україні в 2014–2017 рр. необхідно на підставі аналізу найбільш показників.

Зауважимо, що коефіцієнт варіації за період 2014–2017 рр. мав два пікові значення: у 2013 р. диференціація областей за рівнем видатків місцевих бюджетів на одну особу трішки підвищилася, але потім унаслідок фінансової кризи в Україні відбулося зближення значень; у 2014–2017 рр. коефіцієнт зріс з 4,4% до 6,5%, що може бути наслідком як і відновлення економічного зростання у країні, так і запровадження бюджетної реформи наприкінці 2014 р.

Оцінка рівня фінансового вирівнювання не може базуватися виключно на аналізі видаткової частини місцевих бюджетів. Убачається доцільним дослідити розподіл областей України на підставі комплексного аналізу таких показників. Першим показником вибрано ВРП у розрахунку на одну особу як віддзеркалення диференціації областей за рівнем соціально-економічного розвитку та одного з найголовніших критеріїв оцінки бюджетного потенціалу. Другим показником виступили доходи місцевих бюджетів областей України в розрахунку на одну особу (без урахування міжбюджетних трансфертів із державного бюджету), що характеризують спроможність місцевих органів влади наповнювати місцеві бюджети доходами нетрансфертного походження та є базою для оцінки вирівнювання доходів бюджетів шляхом надання закріплених податків. І третій показник – це видатки місцевих бюджетів у розрахунку на одну особу за областями України.

Для проведення дослідження було вибрано два роки – 2014-й та 2016-й. Вибір цих років зумов-

Таблиця 1

Статистична оцінка розподілу видатків місцевих бюджетів на одну особу за областями України в 2010–2017 рр.

Назва показника	2010 рік	2011 рік	2012 рік	2013 рік	2014 рік	2015 рік	2016 рік	2017 рік
Мінімальне значення, грн.	2890,5	3421,7	4269,0	4143,7	4990,3	6333,3	7839,7	10684,0
Максимальне значення, грн.	3583,3	4248,2	5039,5	5360,1	5914,2	7390,6	9728,5	14038,2
Розмах варіації	692,7	826,5	770,5	1216,4	923,9	1057,3	1888,8	3354,2
Середня арифметична	3274,8	3805,8	4593,3	4747,5	5288,9	6887,6	8694,1	12231,7
Дисперсія	27814,6	31270,6	49171,8	76417,3	54487,6	91209,4	229226	632530
Середнє квадратичне відхилення	166,8	176,8	221,7	276,4	233,4	302,0	478,8	795,3
Коефіцієнт варіації, %	5,1	4,6	4,8	5,8	4,4	4,4	5,5	6,5

Джерело: розраховано авторами за даними [8–10]

лений можливістю дослідити вплив бюджетної реформи кінця 2014 р. на формування кластерів областей, виходячи зі специфіки їх участі у процесі фінансового вирівнювання.

Для виконання поставленого завдання було вибрано метод багатовимірної аналізу-таксономії (метод дендритів) [11]. Первинна матриця спостережень, тобто вихідні значення трьох показників для кожного року, була перетворена у матрицю стандартизованих ознак. Наступним кроком була побудована матриця відстаней між усіма областями. Заключним етапом стала побудова кластерів областей на підставі встановлення зв'язку кожної з досліджуваних областей із найближчими одиницями. У нашому випадку були отримані скупчення 2-го порядку, що наведені на рис. 1 та рис. 2.

Аналіз побудованих кластерів областей України демонструє, що:

1) всі області за специфікою реалізації фінансового вирівнювання можна об'єднати у чотири кластери: перший: Харківська, Одеська, Запорізька, Дніпропетровська, Київська, Полтавська; другий: Сумська, Чернігівська, Вінницька, Кіровоградська, Миколаївська, Херсонська, Хмельницька, Житомирська, Черкаська, Львівська, Рівненська, Волинська, Івано-Франківська, у 2016 р. також Тернопільська; третій: Чернівецька, Закарпатська, у 2014 р. також Тернопільська; четвертий: Донецька, Луганська;

2) проведена бюджетна реформа кінця 2014 р. суттєво не вплинула на формування кластерів областей за обраними ознаками;

3) у 2016 р. порівняно з 2014 р. всередині другого, третього та четвертого кластерів відбувається зближення, вирівнювання показників на душу населення. Однак вирівнювання відбувається не рівномірними темпами, що підтверджує зміна структури другого кластеру в 2016 р. порівняно з 2014 р.;

4) перший кластер областей характеризується посиленням диференціації вибраних показників у 2016 р.

Спроба подальшої оцінки специфіки вітчизняної системи фінансового вирівнювання базується на порівнянні ренкінгів областей за трьома вищенаведеними показниками. За сучасної системи надання міжбюджетних трансфертів місцевим бюджетам гіпотетично області з порівняно більшими обсягами доходів нетрансфертного походження повинні характеризуватися й вищим рівнем видатків на душу населення.

Як видно з табл. 2, за співвідношенням місць за всіма трьома показниками всі області можна поділити умовно на три групи:

1) області з приблизно однаковими місцями за трьома показниками як у 2014 р., так і у 2016 р. (Вінницька, Дніпропетровська, Закарпатська, Київська, Кіровоградська, Луганська, Сумська, Херсонська, Хмельницька, Черкаська, Чернігівська);

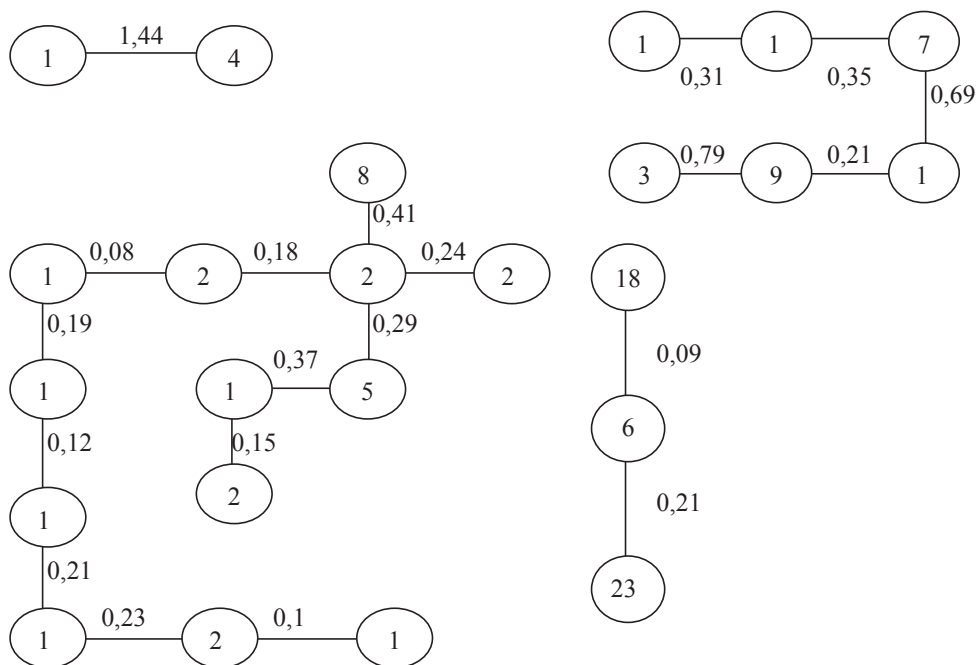

Рис. 1. Кластерні структури для оцінювання фінансового вирівнювання в Україні у 2014 р.

Примітка: номер у вершинах відповідає порядку номеру області України, що сортовані за абеткою.

Джерело: авторська розробка

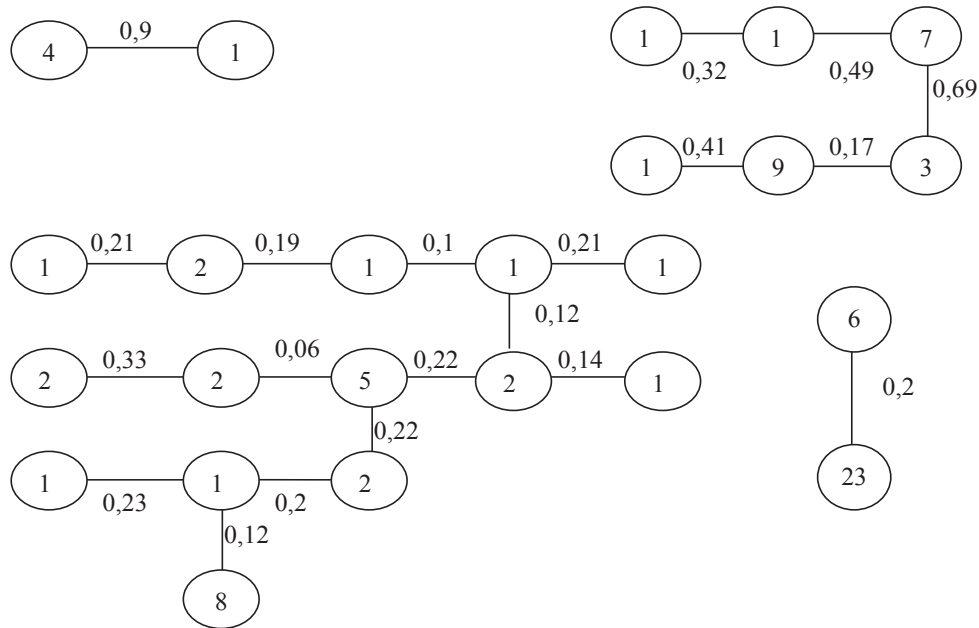

Рис. 2. Кластерні структури для оцінювання фінансового вирівнювання в Україні у 2016 р.

Примітка: номер у вершинах відповідає порядковому номеру області України, що сортовані за абеткою.

Джерело: авторська розробка

Таблиця 2

Ренкінги областей України за економічними показниками

№ п/п	Назва території	Ренкінг областей за показником у 2014 р.			Ренкінг областей за показником у 2016 р.		
		ВРП у розрахунку на одну особу	видатки місцевих бюджетів на одну особу (без трансфертів)	доходи місцевих бюджетів на одну особу (без трансфертів)	ВРП у розрахунку на одну особу	видатки місцевих бюджетів на одну особу (без трансфертів)	доходи місцевих бюджетів на одну особу (без трансфертів)
1	Вінницька	12	10	12	10	15	12
2	Волинська	19	1	19	18	5	17
3	Дніпропетровська	1	7	1	2	2	1
4	Донецька	11	23	7	20	23	23
5	Житомирська	18	3	15	14	9	14
6	Закарпатська	22	17	24	22	21	21
7	Запорізька	4	22	4	4	8	3
8	Івано-Франківська	13	4	21	16	10	20
9	Київська	3	9	2	3	3	2
10	Кіровоградська	9	5	8	9	11	10
11	Луганська	24	24	20	24	24	24
12	Львівська	10	19	13	11	7	7
13	Миколаївська	8	20	9	7	18	9
14	Одеська	6	21	6	6	17	5
15	Полтавська	2	15	3	1	1	4
16	Рівненська	16	2	18	19	13	19
17	Сумська	14	18	11	12	6	11
18	Тернопільська	21	16	23	21	14	22
19	Харківська	5	12	5	5	19	6
20	Херсонська	20	13	17	17	22	16
21	Хмельницька	17	6	16	15	12	15
22	Черкаська	7	8	10	8	4	8
23	Чернівецька	23	14	22	23	20	18
24	Чернігівська	15	11	14	13	16	13

Джерело: розраховано авторами за даними [8–10; 12]

2) області, в яких місця за доходами місцевих бюджетів областей України в розрахунку на одну особу (без урахування міжбюджетних трансфертів із державного бюджету) та ВРП в розрахунку на одну особу значно відрізнялися від місця за видатками в обох роках (місце за доходами та ВРП вище, ніж за видатками: Донецька, Миколаївська, Одеська, Харківська області; місце за видатками вище ніж за доходами та ВРП: Волинська, Житомирська, Івано-Франківська, Тернопільська області);

3) області, в яких місця за доходами місцевих бюджетів областей України (без урахування міжбюджетних трансфертів із державного бюджету) та ВРП в розрахунку на одну особу значно відрізнялися від місця за видатками місцевих бюджетів областей України в розрахунку на одну особу в 2014 р., а в 2016 р. відбулося суттєве зближення цих місць (Запорізька, Львівська, Полтавська, Рівненська та Чернівецька області).

Відзначимо, що в 2016 р. у переважній більшості областей (17 областей) практично збігалися місця за всіма трьома показниками (табл. 2). У сучасній системі міжбюджетних трансфертів превалюють субвенції, які надаються на рівних умовах і на визначену мету, тому самостійність місцевих органів на пряму залежить від обсягу доходів місцевих бюджетів нетрансфертного походження, які, своєю чергою, впливають на рівень видатків місцевих бюджетів на душу населення. Скорочення кількості викривлень у формулі «більше доходів місцевих бюджетів = більше фінансування видатків місцевих бюджетів» за областями України свідчить про проведення свідомої політики бюджетної децентралізації.

Висновки з проведеного дослідження. Підсумовуючи результати вищенаведеного дослідження, можна відзначити, що в Україні активно застосовується система фінансового вирівнювання. За період 2010–2017 рр. видатки місцевих бюджетів у розрахунку на одну особу за областями України характеризувалися слабкою мінливістю ознаки відповідно до розрахованого коефіцієнта варіації. На підставі методу таксономії всі області було розбито на чотири кластери відповідно до специфіки реалізації фінансового вирівнювання. Аналіз ренкінгів областей за показниками доходів без міжбюджетних трансфертів, видатків місцевих бюджетів та ВРП в розрахунку на одну особу в 2014 та 2016 рр. указує на позитивні спроби знаходження балансу між фінансовим вирівнюванням та бюджетною децентралізацією.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Остріченко Ю.В. Підвищення ефективності видатків місцевих бюджетів у контексті бюджетної реформи в Україні. *Економічний вісник університету*. 2016. Вип. 31(1). С. 277–282.

2. Євтушенко М.С. Методологічні підходи до планування видатків місцевих бюджетів: зарубіжний та вітчизняний досвід. *Наукові праці НДФІ*. 2016. Вип. 1. С. 68–82.

3. Осадча О.А. Становлення та розвиток системи планування видатків місцевих бюджетів України. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2017. № 3. С. 71–78.

4. Дорош В.Ю., Потьомкіна О.В. Діагностичний моніторинг динаміки та виконання місцевих бюджетів Волинської області за видатками. *Економічні науки. Серія «Облік і фінанси»*. 2017. Вип. 14. С. 68–78.

5. Бучакчийська Ю.А. Аналіз структури видатків місцевих бюджетів на прикладі Запорізької області. *Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу*. 2016. № 2. С. 90–95.

6. Бойко С.В. Бюджетні пріоритети України: економіко-статистичний аналіз видаткової частини зведеного бюджету. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка»*. 2015. Вип. 2. С. 283–290.

7. Вознюк О.В. Оцінка потенціалу виконання видатків місцевих бюджетів. *Ефективна економіка*. 2015. № 9. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2015_9_74 (дата звернення: 22.04.2018).

8. Виконання бюджетів / Офіційний сайт Державної казначейської служби України. URL: <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/publish/category/22813;jsessionid=810BDC6C59B0BAF90DD6D3CA96612DAF> (дата звернення: 23.04.2018).

9. Статистичний збірник «Бюджет України 2014» / Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: [http://195.78.68.18/minfin/file/link/428038/file/Budget%20of%20Ukraine%202014%20\(mfugovua\).pdf](http://195.78.68.18/minfin/file/link/428038/file/Budget%20of%20Ukraine%202014%20(mfugovua).pdf) (дата звернення: 23.04.2018).

10. Статистичний збірник «Бюджет України 2016» / Сайт «Доступ до Правди». URL: <https://dostup.pravda.com.ua/request/28002/response/53984/attach/2/Budget%20of%20Ukraine%202016.pdf> (дата звернення: 23.04.2018).

11. Плюта В. Сравнительный многомерный анализ в экономических исследованиях: Методы таксономии и факторного анализа; пер. с пол. Москва: Статистика, 1980. 151 с.

12. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 23.04.2018).

REFERENCES:

1. Ostrishchenko Yu. V. (2016) Pidvyshchennia efektyvnosti vydatkiv mistsevykh biudzhetiv u konteksti biudzhetnoi reformy v Ukraini [Increasing the efficiency of local budget expenditures in the context of budget reform in Ukraine]. *Ekonomichnyi visnyk universytetu*, vol. 31(1), pp. 277–282.

2. Yevtushenko M. S. (2016) Metodolohichni pidkhody do planuvannia vydatkiv mistsevykh biudzhetiv: zarubizhnyi ta vitchyzniani dosvid [Methodological approaches to planning local budget expenditures: foreign and national experience]. *Naukovi pratsi NDFI*, vol. 1, pp. 68–82.

3. Osadcha O. A. (2017) Stanovlennia ta rozvytok systemy planuvannia vydatkiv mistsevykh biudzhetiv

Ukrainy [Formation and development of the system of planning of expenditures of local budgets of Ukraine]. *Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini*, no. 3, pp. 71–78.

4. Dorosh V. Yu. (2017) Diahnostychnyi monitorynh dynamiky ta vykonannia mistsevykh biudzhetyh Volynskoi oblasti za vydatkamy [Diagnostic monitoring of dynamics and implementation of local budgets of Volyn oblast by expenditures]. *Ekonomichni nauky. Seriia : Oblik i finansy*, vol. 14, pp. 68-78.

5. Buchakchyiska Yu. A. (2016) Analiz struktury vydatkiv mistsevykh biudzhetyh na prykladi Zaporizkoi oblasti [Analysis of the structure of expenditures of local budgets on the example of Zaporozhye region]. *Visnyk Berdianskoho universytetu menedzhmentu i biznesu*, no. 2, pp. 90–95.

6. Boiko S. V. (2015) Biudzhetni priorytety Ukrainy: ekonomiko-statystychnyi analiz vydatkovoï chastyny zvedenoho biudzhetu [Budget priorities of Ukraine: economic and statistical analysis of the expenditure part of the consolidated budget]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Seriia : Ekonomika*, vol. 2, pp. 283–290.

7. Vozniuk O. V. (2015) Otsinka potentsialu vykonannia vydatkiv mistsevykh biudzhetyh [Assessment of local budget expenditures]. *Efektivna eko-*

nomika, no. 2. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2015_9_74 (accessed 22 April 2018).

8. Derzhavna kaznacheiska sluzhba Ukrainy. *Vykonannia biudzhetyh [Budget implementation]*. Available at: <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/publish/cat/egory/22813;jsessionid=810BDC6C59B0BAF90DD6D3CA96612DAF> (accessed 25 April 2018).

9. Ministerstvo finansiv Ukrainy. *Statystychnyi zbirnyk "Biudzhety Ukrainy 2014"* [Statistical collection "Budget of Ukraine 2014"]. Available at: [http://195.78.68.18/minfin/file/link/428038/file/Budget%20of%20Ukraine%202014%20\(mfugovua\).pdf](http://195.78.68.18/minfin/file/link/428038/file/Budget%20of%20Ukraine%202014%20(mfugovua).pdf) (accessed 23 April 2018).

10. Ministerstvo finansiv Ukrainy. *Statystychnyi zbirnyk "Biudzhety Ukrainy 2016"* [Statistical collection "Budget of Ukraine 2016"]. Available at: <https://dostup.pravda.com.ua/request/28002/response/53984/attach/2/Budget%20of%20Ukraine%202016.pdf> (accessed 23 April 2018).

11. Pljuta V. (1980) *Sravnitel'nyj mnogomernyj analiz v jekonomicheskikh issledovanijah: Metody taksonomii i faktorного analiza* [Comparative multidimensional analysis in economic research: Methods of taxonomy and factor analysis]. Moscow: Statistika. (in Russian).

12. Official site of the State Statistics Service of Ukraine. Available at: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (accessed 23 April 2018).

Horodetska T.E.

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Head of Department of Public Finance
Kharkiv Institute of Finance,
Kyiv National University of Trade and Economics

Stetsenko T.V.

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Senior Lecturer at Department of Public Finance
Kharkiv Institute of Finance,
Kyiv National University of Trade and Economics

Kitsenko V.M.

Graduate Student
Kharkiv Institute of Finance,
Kyiv National University of Trade and Economics

ESTIMATION OF THE FINANCIAL EQUALIZATION'S LEVEL IN UKRAINE

In order to make the following management decisions on the use of the system of financial equalization, it is necessary to evaluate consequences of the previous decisions made in this area. The level of government-guaranteed public services is directly correlated with the volume of local budget expenditures; therefore, a spatial analysis of budget expenditures should be the basis for such an assessment.

Analysis of local budget expenditures by regions is most suited for the evaluation of the financial equalization in Ukraine, and the comparability of indicators is provided due to taking into account the amount of the population of the territories concerned.

For 2010–2017, the values of the coefficient of variation of local budget expenditures per capita in the regions of Ukraine vary within 4.4-6.5%. Such coefficient values indicate that local budget expenditures per capita by regions of Ukraine each year are characterized by low volatility. It is determined that successful politics of financial equalization is led in Ukraine, and the expenditures of local budgets per capita by regions are slightly fluctuating around the average value.

Based on the method of taxonomy, all areas in Ukraine were divided into four clusters according to the specific implementation of financial equalization. An analysis of the constructed clusters of Ukrainian regions demonstrates:

1) all areas according to the specific implementation of financial equalization can be grouped into four clusters: the first (Kharkiv, Odesa, Zaporizhzhia, Dnipropetrovsk, Kyiv, Poltava), the second (Sumy, Chernihiv, Vinnytsia, Kirovohrad, Mykolaiv, Kherson, Khmelnytskyi, Zhytomyr, Cherkasy, Lviv, Rivne, Volyn, Ivano-Frankivsk, in 2016 also Ternopil), the third (Chernivtsi, Transcarpathian, in 2014 also Ternopil), the fourth (Donetsk, Luhansk);

2) the budget reform carried out by the end of 2014 did not significantly affect the formation of clusters of Ukrainian regions on selected criteria;

3) in 2016, compared with 2014, there was some convergence in per capita indicators within the second, third, and fourth clusters of Ukrainian regions. However, the convergence was uneven, which the change in the structure of the second cluster in 2016 compared to 2014 confirmed;

4) the first cluster of regions is characterized by the increasing differentiation of selected indicators in 2016.

The analysis of Ukrainian regions' ranking using local budget revenues without intergovernmental transfers, local budget expenditures, and GRP per capita indicates positive efforts to find a balance between financial equalization and fiscal decentralization.